

§ 172. At syn eller skøn har fundet sted udelukker ikke fornyet syn eller skøn vedrørende samme genstand foretaget af de samme personer eller, når retten finder det hensigtsmæssigt, af andre syns- og skøns mænd.

§ 173. Syns- og skøns mænd har krav på vederlag for at foretage syn og skøn og for at møde i retten samt godtgørelse for afholdte udlæg. Retten fastsætter størrelsen af vederlaget og godtgørelsen.

Stk. 2. Retten kan bestemme, at gennemførelse af syn og skøn forudsætter, at de, der anmoder om syn og skøn, stiller sikkerhed for syns- og skøns mændenes vederlag.

AFSNIT III

CIVILE SAGERS BEHANDLING

Kapitel 14

Almindelige bestemmelser

Forhandlingsprincippet m.v.

§ 174. En part kan ikke tilkendes mere, end parten har påstået, og der kan kun tages hensyn til anbringender, som parten har påberåbt sig, eller som ikke kan frafalde.

Stk. 2. Der kan ikke iværksættes bevisførelse ud over, hvad parterne anmoder om, medmindre andet har særlig hjemmel.

§ 175. Er en parts påstand eller anbringender uklare eller ufuldstændige, kan retten stille opklarende spørgsmål til parten.

Stk. 2. Retten kan opfordre parten til at tilkendegive sin stilling til både retlige og faktiske spørgsmål, som synes at være af betydning for sagen.

Stk. 3. Retten kan opfordre parten til at føre bevis, hvis sagens faktiske omstændigheder ikke er tilstrækkeligt belyst.

§ 176. Undlader en part at udtale sig eller at føre bevis om faktiske spørgsmål, som er af betydning for sagen, eller er partens udtalelser uklare eller ufuldstændige, kan det ved bevisbedømmelsen tillægges virkning til fordel for modparten, såfremt parten er blevet opfordret til at udtale sig eller føre bevis af modparten eller retten.

Vejledning af parterne

§ 177. Retsformanden skal yde den vejledning, herunder om reglerne for appel, som er nødvendig for, at parten kan varetage sine interesser under sagen.

Stk. 2. Vejledningen må ikke have et sådant omfang eller udøves på en sådan måde, at rettens upartiskhed kan drages i tvivl.

Stk. 3. En part kan opfordres til at søge vejledning ved en retshjælp. Skønnes det, at en part har behov for mere omfattende bistand for at kunne varetage sine interesser, skal retten opfordre parten til at antage en rettergangsfuldmægtig, jf. § 198. Har parten behov for en juridisk rettergangsfuldmægtig, vejledes parten i forbindelse hermed om mulighederne for at søge fri proces.

Forlig

§ 178. Retten skal mægle forlig mellem parterne.

Stk. 2. Forligsmægling kan undlades, hvis det på forhånd må antages, at mæglingen vil være forgæves, eller mæglingen af praktiske grunde vanskeligt kan gennemføres.

Stk. 3. Forligsmægling bør foregå så tidligt som muligt, men kan i øvrigt ske på et hvilket som helst tidspunkt under sagen, jf. herved § 241.

Stk. 4. Hvis parterne indgår forlig, sluttet sagen med, at forliget skrives i retsbogen.

Stk. 5. Retten kan med parternes samtykke beslutte at lukke dørene under forligsmæglingen, hvis det må antages at forbedre muligheden for at opnå forlig.

Indkaldelse til retsmøder m.v.

§ 179. Parterne skal indkaldes til de retsmøder, som afholdes i sagen. Dette gælder dog ikke, hvis parten har givet afkald herpå, eller hvis udsættelse af retsmødet må antages at kunne medføre væsentlig forsinkelse af sagen.

Bevisførelse

§ 180. Bevisførelse, der skønnes at være uden betydning for sagen, kan ikke finde sted.

§ 181. Bevisførelsen skal finde sted under hovedforhandlingen. Retten kan undtagelsesvis bestemme, at bevisførelsen eller en del af denne skal foregå under forberedelsen af sagen.